

Papier in kantoren: duurzamer dan we denken

Deelnemers:

- Erik Timmermans, directeur
Papierenkarton.nl
- Lauren Somer, Productmarketeer en
papierexpert Ricoh Nederland BV
- Emiel Bosman, Sales Manager Office
IGEPA Group
- Marco Lenting, Sales Manager Paperlinx
- Michel Wanner, Business Manager Office
Antalis bv

Gespreksleider was Hans Hooft,
hoofdredacteur OfficeMagazine.nl.

Plaats van handeling was Golden Tulip Hotel
Ampt van Nijkerk. De discussie vond plaats
aan de hand van enkele stellingen.

Heeft papier nog toekomst in de kantorenwereld? We gaan immers allemaal digitaal werken en papier heeft een milieu-onvriendelijk imago. Of valt het allemaal wel mee? OfficeMagazine.nl organiseerde een tafeldiscussie over deze materie.

STELLING 1. HET RECYCLEN VAN PAPIER IS NIET NODIG: HET IS TE DUUR EN MILIEUTECHNISCH NIET VERANTWOORD.

Erik Timmermans is het hier beslist niet mee eens. “We recyclen hier 84% van wat er op de markt wordt gezet, dat is super duurzaam. Het voorkomt het gebruik van nieuwe vezels, dus ik denk dat dat alleen maar goed is.”

Hans Hooft werpt tegen: “Maar menige producent van mfp’s of andere kantoorartikelen heeft een programma waarbij nieuwe bomen worden geplant om het gebruik van papier te compenseren. Waarom zou je dan recyclen?”

Lauren Somer reageert: “Dat is een andere ziens-

wijze. De een zegt: recyclen is goed, de ander zegt: er komt heel veel water bij kijken, energie en chemicaliën, dus we gebruiken altijd nieuwe pulp, beide zijn duurzaam. Het is een kip-of-eiverhaal, en ik denk dat dat ook de eigenlijke kwestie is: wat past het beste binnen mijn bedrijfsfilosofie?” Michel Wanner merkt op: “Recyclen is altijd goed. De vraag is alleen: wil je hetzelfde product er van maken? Als we kopieerpapier gaan recyclen en we gaan dat gebruiken in de kartonindustrie, dan is dat prima. In de keten is dat een heel goede oplossing. Maar recyclen en dan het zelfde product er van maken, dat is niet per definitie duurzamer. Maar recyclen om er ’n product van te maken, dat is absoluut zinvol.”

Hooft: “Maar er wordt al veel gebruikt papier

verscheept naar China om er tissues en dergelijke van te maken, dat transport heen en weer is niet echt duurzaam.”

Marco Lenting: “Het papier gaat in zulke hoeveelheden die kant op dat het per saldo niet heel slecht hoeft te zijn. De kosten en de energie vallen dus wel mee. Natuurlijk is het beter om het dichterbij de bron te houden, maar dat gaat niet altijd, het is vraaggebonden. Maar als je een grondstof zo lang mogelijk kunt hergebruiken, dan is dat alleen maar goed. We moeten absoluut papiervezel blijven recyclen.”

Wanner: “Waarom zou je iets wegdoen als je het 7 keer kunt gebruiken – afhankelijk van wat je er van wilt maken?”

Lenting: “Er zijn best veel mensen die zeggen: ik wil een milieuvriendelijk product. Alleen: het mag niet meer kosten, en het moet de zelfde kwaliteit en uitstraling hebben als een nieuw product.”

Emile Bosman stelt: “De vraag is dus: gerecycled papier met een hoge witheid, milieukeurmerken én het mag niet teveel kosten?”

Wanner antwoordt: “Dat kan. Maar dan moet je kort inzamelen, rond de grote steden. Er zijn wel initiatieven, maar als je eerlijk bent, Nederland is niet echt een recycle-land qua recycled kantoorpapier. Nog niet!”

Somer wijst op een ander aspect: “Maar wat is wit? Je moet eerst voor ogen hebben welk doel je ermee beoogt. Waarvoor wil ik het papier inzetten?”

Wanner reageert: “Wit kun je pas vergelijken als je een andere waarde ernaast legt.” Hij stelt dat als je alleen papier met een witheid van 150 gebruikt, niemand zal roepen om witter papier. Het gebruik van verschillende soorten papier voor verschillende doeleinden (intern of extern gebruik) komt nog veel te weinig voor.

“We zien nu wel dat de rijksoverheid in een nieuwe tender kringloop gaat vragen. Volumetechnisch kan dat een enorme boost gaan geven.”

De voorwaarden in die tender worden opgesteld door Agentschap.nl in combinatie met de ISO-normen.

Timmermans: “De papierindustrie werkt met Agentschap.nl samen, en kan zowel informerend als corrigerend een rol spelen.”

Lenting valt hem bij: “Het is het goed dat je daar bij aan tafel zit en zorgt dat er wat objectiviteit komt te liggen, want als daar alleen maar producenten aan tafel zitten en je kijkt naar recycling, en je praat met drie verschillende producenten, dan heb je drie verschillende meningen. De gemiddelde producent zegt: hier kan ik niets mee.”

De discussie gaat verder over keurmerken: als gevolg van het bovenstaande creëren sommige producenten hun eigen keurmerk. Wat is dan de waarde daarvan?

Somer: “Het moet in de aansturing van je hele bedrijf zitten, practice what you preach. Anders wordt het weer een hype, zoals nu bij recycling het geval is. Het is niet voldoende om er gewoon een FSC-logo op te plakken en dan moet het goed zijn.”

Timmermans: “Als je mensen vraagt: wat is FSC in de kantooromgeving, dan hebben ze vaak geen idee. Iedereen associeert FSC met groen. Hier is een wereld te winnen.”

Wanner: “Voor bedrijven die tenderen en aanbesteden, daar is FSC en PEFC geen issue meer voor maar meer het EU Ecolabel. Maar als je kijkt naar alle labeltjes die we op producten plakken,

gaan Nederlanders daar ook meer aan twijfelen. De consument wordt kritischer.”

STELLING 2. PAPIER HEEFT EEN SLECHT MILIEU-IMAGO, DAAR KOMT HET NOOIT VANAF ALS PRODUCENTEN BULK BLIJVEN PRODUCEREN.

Volgens Bosman is er nog steeds veel vraag naar bulk.

Lenting pleit: “Er zou een moment moeten ontstaan dat mensen gaan kijken: welke toepassingen heb ik en welke papersoorten ga ik daar voor gebruiken? C voor intern gebruik, A of B, afhankelijk van het soort bedrijf, ga je dan gebruiken voor je externe communicatie. Er zijn fabrikanten die zeggen: straks is het allemaal B-kwaliteit, C gaat verdwijnen, het wordt allemaal 75 gram, maar in de praktijk zie ik dat in ieder geval nog niet gebeuren.”

Veel producenten hebben de afgelopen jaren veel capaciteit uit de markt gehaald.

Bosman: “De vraag neemt af, dat merken we allemaal.”

Somer: “Maar de bulk is nog niet 1-2-3 weg; als je kijkt naar het grote plaatje, dan is het paperless office nog ver weg – maar er is al wel een less paper reality. Je ziet dat mensen anders gaan printen, papier anders gebruiken. Nu gaan mensen er over nadenken. Je merkt dat de overweging tussen A, B of C toch wel wat groter wordt.”

Lenting gaat verder: “Bij het nieuwe werken hebben mensen op kantoor geen opslagruimte meer. Maar klanten die het nieuwe werken hebben ingevoerd, die zijn meer papier gaan kopen bij ons. Ze printen, gebruiken op dat moment en ze hebben geen ruimte om het op te slaan, dus ze archiveren het digitaal en gooien het origineel weg. Alleen: later hebben ze het nog een keer nodig, dus maken ze nog een keer een printje en gebruiken dat weer. Normaal stopte je het in een ordner en gebruikte je dat de volgende keer gewoon weer. En zolang het verminderen van het papiergebruik niet één van je primaire doelen is, bij het toepassen van het nieuwe werken, is er ook niets mis mee dat je meer papier gaat verbruiken. Het is ook niet slecht dat er meer papier wordt gebruikt, er wordt aan de andere kant ook genoeg aangeplant. Als niemand nog papier zou gebruiken, zou het ook niet goed zijn. Dan heb je nog een groter probleem.”

Somer voegt toe: “Mensen hebben nog vaak het idee dat papier milieuvriendelijk is, dat er voor elk velletje een boom wordt gekapt. Dat is allang achterhaald, maar het zit nog steeds bij mensen in het hoofd.”

Lenting gaat verder: “Als we inderdaad allemaal dat mailtje niet meer afdrukken, worden er ook geen nieuwe bomen meer geplant en wordt er ook minder CO2 geabsorbeerd.”

Bosman maakt een vergelijking: “We recyclen 84% van het papier. Van e-waste is dat nog geen 10%. Bovendien: het recyclen van e-waste is een veel milieuvriendelijker proces dan het recyclen van papier.”

Hooft: “Maar in de perceptie van de mensen heeft de papierindustrie nog steeds een slecht, want milieuvriendelijk imago.”

Wanner: “Dat probleem met perceptie had Shell ook met de Brent Spar, het afzinken daarvan is vanuit Shell met een milieubewuste en weloverwogen overweging gedaan, maar je kunt het

de gewone burger niet uitleggen. En dat is met de papierindustrie idem dito, al denk ik dat we met de branche al een heleboel grote milieusprongen gemaakt hebben. We hebben niet echt een slecht imago, maar wel een dat we steeds moeten verdedigen, uitleggen.”

Lenting neemt het over: “Tot voor kort riep iedereen: wij gaan voor duurzaamheid, dus we gaan voor minder papier. En zolang je dat maar vaak vertelt, dan blijven mensen denken dat papier slecht is, en moeten wij blijven uitleggen aan klanten dat het anders zit. Als je wil besparen op papier, moet je dat doen omdat je er minder geld aan uit wilt geven. Maar je moet het niet doen omdat je denkt dat het slecht is voor het milieu als je een pak papier gebruikt.”

Timmermans: “De consument associeert een pak papier met het kappen van een boom. Dat is een fysiek element dat verdwijnt en dat we heel belangrijk vinden, maar daar houdt het nadenken op. Als jij benzine tankt in je auto, denk je niet hé, het raakt op. Dat zie je niet, en digitaal denk je er al helemaal niet over na. Bij papier heb je bijna de verplichting om een boom terug te zetten.”

Wanner: “In Scandinavië is het bij wet geregeld: één kappen, minimaal twee terugplanten.”

Timmermans weer: “Sinds 1950 is het bosoppervlak in Europa met 30% gegroeid. Dat is vooral door de papierindustrie. Mensen denken vaak aan het Amazonegebied, dat daar ontzettend veel wordt gekapt. Maar dat is niet voor de papierindustrie! Wat daar gebeurt is industrie voor de niet-duurzame agrarische bouw.”

STELLING 3. ORGANISATIES Zouden een PAPIER-QUOTUM MOETEN KOPEN: AFHANKELIJK VAN HET AANTAL MEDEWERKERS MOGEN ZE EEN BEPAALDE HOEVEELHEID PAPIER VERBRUIKEN.

Timmermans: “Als je zegt: ik wil verduurzamen, dan moet je gaan reduceren in plaats van compenseren. Als papier verdwijnt uit de kantoren, zie je vaak dat het wordt gedigitaliseerd. Dan wil ik eerst wel eens een goede vergelijking zien in hoeverre dat duurzamer is. Als je zegt: je mag maar 50 velletjes per dag gebruiken, dan mag je wat mij betreft ook maar 50 e-mailtjes per dag versturen. Waarom moet je alleen voor papier een quotum stellen?”

Somer gaat verder: “Dat kun je doorvoeren: maar vier koppen koffie per dag, zes velletjes toilet papier, enzovoort. Dat is ook allemaal vervuiling.”

Timmermans weer: “Eén zoekopdracht op Google levert net zo veel CO2-uitstoot als één velletje A4. Dat moeten we eigenlijk de markt eens ingooien. Dan moet je eigenlijk ook onder elke Google-search zetten: ‘consider the environment before searching’. Als ik een mail krijg waar onderaan staat: ‘consider the environment before printing’, denk ik: heb je wel nagedacht over deze mail voordat je hem verzond?”

Somer: “Het gaat niet om een bepaalde hoeveelheid, maar om het gedrag. Wat heb je er aan om een quotum in te stellen als je niet weet waarom of niet door hebt wat voor effect dat heeft? Je

kunt beter de mensen van de juiste informatie voorzien.”

Hoofd: “Draait het daar niet altijd om? Maak de mensen bewust? Zou een concrete waarschuwing dan helpen, zo van: als je een pak papier gebruikt, dan kost dat zoveel?”

Lenting antwoordt: “Wel voor de mensen die naar het milieu-aspect van papier kijken. Als je kijkt naar de algemene verkoop van papier dan gaat het vaak niet over het milieu. Zodra je wel met klanten over het milieu kunt praten, dan heb je een interessante vergelijking. Naar reductie van grondstoffen, naar productiemiddelen, maar ook over andere producten zoals een Google Search of autorijden.”

Timmermans stelt: “Als je als bedrijf gaat verduurzamen, moet je dat over de gehele linie doen, en de vergelijking maken met andere dingen. Dan zul je zien dat je veel meer bespaart met een autorijde minder op jaarbasis. Bedenk: 300 pakken papier, dat is 1 boom. Een boom bergt 30 kilo CO2 op per jaar, terwijl als ik naar New York retour vlieg, ik al 40 bomen moet planten. Waar hebben we het dan over?”

Somer maakt een andere vergelijking: “Kijk eens naar de doorsnee kantine, hoeveel plastic daar wordt verbruikt. Een plakje kaas zit in een plasticje dat in een plasticje zit dat ook weer in een plastic bakje zit. Let daar eens op, hoeveel plastic er om je eten zit.”

Lenting vult aan: “En plastic is olie, dat raakt op. Papier niet.”

Wanner: “Wij zeggen wel eens gekscherend: ga juist meer gebruiken, ga 90-grams gebruiken! Dan moeten we uiteindelijk meer aanplanten, uitgaande van de Bosbouwwet 1 kappen, 2 terugplanten.”

Timmermans vervolgt: “Dat heeft een kopstuk van Greenpeace onlangs nog verkondigd: we moeten de mensen stimuleren om houtproducten te gebruiken, want dat bevordert de aanplant van bos. Er is ongelooflijk veel nieuw bos nodig door de CO2-uitstoot die toeneemt, mede door ICT en vervoer. Er is dus meer bos nodig, dus in feite zou je meer hout moeten gebruiken. Of dat nu voor de bouw is of voor je papier.”

Probleem hierbij is dat de lobby van e-producten veel meer geld heeft, en het lijkt schoner.

Bosman: “Dat is ook weer perceptie: de cloud, dat roept associaties op met lucht, water, maar het gaat om mega-datacenters die miljarden Watts aan energie verbruiken. Gestookt op olie en kolen. Recentelijk is er een onderzoek geweest waaruit bleek dat de datacenters in de wereld het equivalent gebruiken van 30 kerncentrales, per jaar. Die wetenschap is er niet bij de consument. Maar we bewaren alles ook maar, in die cloud.”

Wanner gaat daar op in: “Misschien moeten we daar een quotum op instellen. We hebben niet voor niets de stelling: hoe meer papier, hoe meer bos.”

Timmermans heeft nog een mooie vergelijking: “Een iPhone verbruikt per dag net zoveel energie en produceert net zoveel CO2 als een koelkast. Als je één keer per week een filmpje uploadt of afspeelt, zit je al op twee koelkasten.”

Somer werpt tegen: “Maar de toekomst is digitaal, je kunt mensen niet verplichten om maar één uur per dag digitaal te werken. Je kunt er niet omheen, het is zo ingevoerd in het dagelijks leven.”

Wanner: “Misschien moeten we het anders stellen: misschien moeten we er een voorbeeldrol in nemen. Kijk eens naar de

energiebranche: die helpen je om minder energie te verbruiken. Ze zeggen: zet je kachel 1 graad lager, dat bespaart je per jaar zoveel.” Hij stelt voor dat de papierbranche het gebruik van 70 en 75 grams papier stimuleert. Volgens de deelnemers zal de consument het verschil met de standaard 80 grams niet eens opmerken.

Timmermans: “Maar het scheelt wel 10 procent op de carbon footprint.”

Somer stelt: “Bij de grotere corporate accounts zie je dat duurzaamheid nu belangrijk wordt, en hebben wij er een rol in om de eindgebruiker beter in te lichten. Maar hij staat er nu ook voor open.”

STELLING 4. EEN PAPIERLOOS KANTOOR IS NIET PER DEFINITIE DUURZAMER.

Wanner: “Als je het vervangt door een tablet, dan is het niet ‘per definitie.’” Hij stelt ook voor om mensen meer thuis te laten werken: dat scheelt CO2-uitstoot.

Somer: “Wij stimuleren het thuiswerken, én het bewuster printen. Als jij een werkgever hebt die heeft besloten dat ook intern te incorporeren, moet je zorgen dat je mensen die boodschap ook meekrijgen. Geen quotum, maar bewustwording van een bepaald gedrag.”

Wanner denkt dat het een generatie-probleem is: “De kleine kinderen van nu zijn niet bang van technologie, maar zoals we hier zitten denk ik dat we allemaal nog opgegroeid zijn met papier en een printje maken. Bij vergaderingen zie je steeds meer mensen die met laptops en tablets aantekeningen maken. Ik denk dat het nog heel wat jaren gaat duren voordat het gebruik van papier echt weg is – als het al ooit helemaal weg gaat.”

Somer valt hem bij: “Ja, want als er rapporten of verslagen gelezen moeten worden, doen velen dat nog graag van papier, je wil gewoon niet van je tablet grote documenten aflezen. Of er aantekeningen op maken. Maar de rol van papier verandert wel.”

Timmermans wijst op een ander aspect: “Daar is ook een heel interessante discussie gaande, mede door die iPad-scholen: wat neem je op van een digitaal scherm? In Amerika is een onderzoek gehouden onder 1.000 studenten met het lezen van een roman vanaf een iPad of vanaf papier. De mensen die het van een iPad lezen, hadden maar 30% van het boek gelezen. Omdat je scant. Het hoort gewoon bij die manier van informatie tot je nemen. Dus uiteindelijk moet je niet alleen kijken wat duurzaam is, in materiële zin van ‘er wordt een boom gebruikt’, maar ook: wat is het effect? Je maakt iets om een bepaald effect te bereiken. Dus als je wil dat je medewerkers rapporten echt lezen, dan moet je dat op papier doen. Je moet dus gewoon kijken: wat is je bedoeling met je uiting?”

Lenting: “Maar veel bedrijven hebben zich wel tot doel gesteld het papierverbruik te verminderen.”

Timmermans: “Punt is ook: als je een blad uitgeeft, heb je gauw meerdere lezers, de geadresseerde laat het aan anderen lezen of legt het ergens neer waar anderen het kunnen inkijken. Met digitaal is dat nauwelijks mogelijk, of hij moet de link doorsturen. En dan nog. Voorbeeld: de kampioen van de ANWB, die blijft fysiek, al scheelt het enorm met de kosten als je het digitaal gaat doen. Maar de adverteerders zeggen nee, het blad ligt

Fellowes introduceert AutoMax™

Laat het vernietigen over aan de expert.

Wees slim en vernietig met Fellowes. De AutoMax™ papiervernietiger vernippert uw documenten automatisch terwijl u werkt aan belangrijke taken.

De AutoMax™ gaat door waar anderen stoppen:

- Papier
- Nietjes
- Paperclips
- Creditcards
- CD/DVD
- Reclame
- Gekreukte bladen
- Gevouwen bladen
- Dubbelzijdig gekleurde prints
- Glanzend papier

Fellowes stelt u graag voor aan de AutoMax™ 300C en 500C.

Lees meer op www.fellowes.com

's Werelds Sterkste Papiervernietigers **Fellowes**

Fastprint ECO

Duurzaamheid met behoud van kwaliteit en uitstraling!

WIT IS HET NIEUWE GROEN

Fastprint ECO is een co-productie van Sita en Paperlinx

- ✓ Milieuvriendelijke oorsprong en productiewijze (FSC®, PEFC en EU Ecolabel)
- ✓ Efficiënt kopieerpapier, 75 grams voelt als 80 grams door de Eucalyptus Globulus vezel
- ✓ Storingsvrije verwerking
- ✓ Betrouwbare en verantwoorde keuze

Office

In samenwerking met grupo Portucel Soporcel introduceert Igepa Nederland het merk Multi Office. Verkrijgbaar in een breed assortiment; A4, A3 – 80 & 75 grams Fastpack (2.500 vel los in dozen) en met boorgaten.

Interesse in Multi Office? Neem voor meer informatie contact op met Emile Bosman.

Igepa Nederland B.V., De Geer 10, 4004 LT Tiel, T. +31 (0)344 57 81 00

ergens en meer mensen kijken er in. Met digitaal gaat dat niet lukken.”

Hooft: “Het zal en-en gaan worden. Maar gaat hetzelfde gebeuren met papier én digitaal op kantoor?”

Lenting verwacht dat het papiergebruik voor wat betreft archivering fors afneemt.

Wanneer werpt tegen: “Veel gemeentes, bijvoorbeeld, hebben stukken niet digitaal beschikbaar voor burgers, bijvoorbeeld geo-kaarten. Dan moet je toch naar het gemeentearchief om die stukken in te zien. Maar voor wat betreft de kantooromgeving: ik denk dat het heel goed naast elkaar kan bestaan.”

Bosman wijst op de toepassing. “We zijn hier allemaal een fan van papier, maar als ik naar Schiphol ga en ik heb mijn boardingpass op mijn telefoon, dan denk ik: oké. Dat is makkelijk. Maar als de effectiviteit van het lezen van een rapport naar beneden gaat doordat er van een digitaal medium wordt gelezen, dan schiet het zijn doel voorbij.”

Somer noemt een ander aspect: “Papier voelt voor mensen veilig, persoonlijk, effectief en is ook van alle tijden. Neem de diskette of de floppy, die kun je nergens meer afdraaien, geen enkele pc of laptop heeft er nog een drive voor. Je wilt bepaalde documenten toch gewoon behouden.”

Timmermans: “Er zijn heel veel producten die blijven in papier, maar er zijn er ook een heleboel die je op een gegeven moment kunt digitaliseren en vervolgens alleen maar als naslagwerk fungeren. Juist als je het gaat scannen, is het de bedoeling dat je het als naslagwerk gebruikt. Maar als je het digitaal hebt, kan

het best zo zijn dat je het op een gegeven moment toch weer in print nodig hebt, omdat je het wilt laten zien aan een klant, bijvoorbeeld.”

Bosman gaat in op de beveiliging: “De overheid geeft per jaar miljoenen uit aan de beveiliging van de digitale bestanden. En kijk eens hoe vaak het fout gaat...”

Timmermans ziet wel een verandering komen: “Gemeenten moeten nu hun mededelingen publiceren in huis-aan-huisbladen. Dat zal over niet al te lange tijd per mail gaan. Neem bankafschriften, toen dat digitaal ging had ik mijn bedenkingen, maar nu ziet ik daar wel de voordelen van in, dat hele papieren archief hoeft ik niet meer te bewaren. Ik kan op elk moment inloggen om te zien wat er gebeurt op mijn rekening.”

Somer is het wel met Wanner eens dat ‘digitaal’ met volgende generaties heel normaal zal worden. “Er is nu nog een groot deel van de bevolking dat niet weet hoe een tablet werkt, en daar ook niet meer aan wil.”

De discussie gaat verder over alternatieven als grondstof voor papier, maar men verwacht dat vrijwel geen enkel andere bron het zal gaan halen. Zeker omdat bomen in feite hernieuwbare grondstof vormen. Gevaar is wel dat andere industrieën bomen, en met name de lignine uit de vezels, meer gaan gebruiken. De waarde van papier als medium is nog steeds heel groot: vergeleken met bijvoorbeeld digital signage en e-mail marketing is de attentiewaarde veel hoger. ■